

44

BARN

MED FÖRÄLDRAR I TEXTILINDUSTRI
DRÖMMER OM ETT BÄTTRE LIV



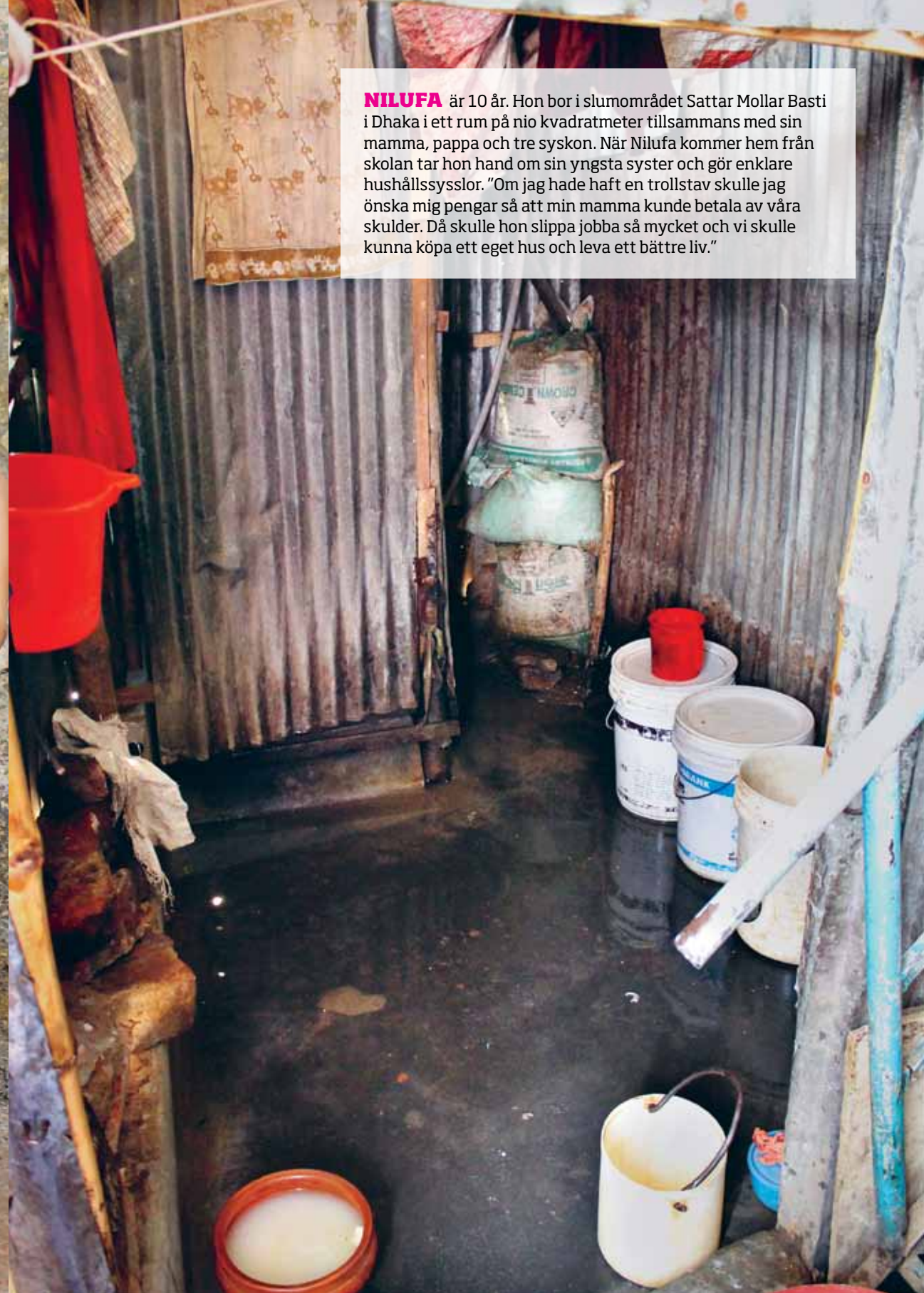
AKHI är 11 år. Hon bor i Dhaka med sin mamma, pappa, mormor och lillasyster i ett rum på tio kvadratmeter. Huset är byggt på vattensjuk mark där avloppsvatten samlas. Utomhustoaletten delas med ytterligare tolv familjer. Akhi har slutat att gå i skolan för att ta hand om sin lillasyster när hennes mamma jobbar. "Ibland finns det inte någon lunch. Det är jobbigt med min lillasyster när hon inte ätit. Då känner jag mig hjälplös och ledsen."



Barnen på bilderna hör inte ihop med barnens citat, namn- och åldersuppgifter. Detta för att skydda barnens integritet och försvåra identifiering av enskilda barn i studien.



NILUFA är 10 år. Hon bor i slumområdet Sattar Mollar Basti i Dhaka i ett rum på nio kvadratmeter tillsammans med sin mamma, pappa och tre syskon. När Nilufa kommer hem från skolan tar hon hand om sin yngsta syster och gör enklare hushållssysslor. "Om jag hade haft en trollstav skulle jag önska mig pengar så att min mamma kunde betala av våra skulder. Då skulle hon slippa jobba så mycket och vi skulle kunna köpa ett eget hus och leva ett bättre liv."





FAHIMA är 13 år. Hon och hennes lillasyster bor med sin morbrors familj i en by i distriktet Kishorganj. "Jag känner att vi är väldigt fattiga. Min morbror tjänar mer än min mamma och de skulle kunna köpa saker till mig men jag känner inte att jag kan be om något jag önskar bara för min egen skull." Trots att Fahima lever tillsammans med familj och släkt känner hon sig ensam och vill bo med sin mamma.

Ifall inte nån sätter fart...

BARNEN TILL DEM SOM SYR VÅRA KLÄDER är fattiga. Det är barn som saknar sina föräldrar, som ofta känner sig sjuka, som önskar att de någon gång kunde få ett äpple att äta, som drömmer om ett bättre liv. Många av dessa barn kommer att hoppa av skolan. Flera kommer börja jobba långt innan de fyller 16, och de kommer troligen aldrig att lämna slummen. Om tio år är det dessa barn som arbetar tio-tolv timmar om dagen med att sy våra kläder. Om ingenting händer.

Den här rapporten är baserad på möten med 44 barn i åldrarna 2-13 år: hälften bor i slumområden i Dhaka med en eller två föräldrar, hälften bor i byar med släktingar. Barnens föräldrar syr kläder till svenska och internationella köpare.

"I Dhaka tillbringar barnen dagarna framför teven i mörka, heta plåtskjul eller lekandes bland sopor och öppna avlopp i den stinkande och myllrande slummen."

I Dhaka tillbringar barnen dagarna framför teven i mörka, heta plåtskjul eller lekandes bland sopor och öppna avlopp i den stinkande och myllrande slummen. Ett par timmar varje dag går de i skolan. Då och då tittar äldre syskon, grannar eller någon släkting till dem. Men mest får de klara sig själva. Flera har feber som inte går över. De flesta har skärsår och infektioner. I byarna på landsbygden har barnen istället

lämnats hos släktingar, utan kontakt med sina föräldrar annat än vid helgdagar några gånger om året.

DEN HÄR RAPPORTEN UTGÅR FRÅN barnens perspektiv och rättigheter. Den visar exempel på några av de barnrättigheter som hotas i spåren av textilindustrin. Även om mänskliga rättigheter integreras mer och mer i företagens hållbarhetsarbete saknas ofta ett specifikt barnrättsfokus i företagens policies och strategier. Vi frågade 20 svenska företag med leverantörer i Bangladesh hur de hanterar barnrättsperspektivet i sina värdekedjor, och vilka faktorer de själva tror är viktigast för att förbättra situationen för dessa barn.

Genom att tillämpa barnrättsprinciperna – Children's Rights and Business Principles – kan företagen lyfta fram barnen på CSR-dagordningen. I det jobbet ingår att möjliggöra vägar ut ur fattigdom för textilarbetarna och deras barn. Barn som har bena fulla med spring, men fastnar i en ond cirkel.

KLÄDERNAS VERKLIGA PRIS

Textilindustrin är motorn i den bangladeshiska tillväxten, och billig arbetskraft är dess bensin. Men när arbetarnas löner inte räcker för att försörja en familj riskerar barnen att få betala det högsta priset.

DET BANGLADESHISKA TEXTIL- undret startade för drygt 30 år sedan. Efter ett oroligt 1970-tal öppnade landet för privatiseringar och utländska investeringar och tillgången på billig arbetskraft gjorde det fattiga och tätbefolkade landet attraktivt för produktion i den arbetskraftsintensiva textilindustrin. Sedan dess har en formlig explosion skett inom sektorn som idag står för runt 80 procent av landets totala export. 1984 var 120 000 människor anställda i 384 fabriker. 2014 arbetar 4 miljoner människor i fler än 5 600 fabriker med att tillverka våra kläder. Åtta av tio är kvinnor.

Textilindustrin har varit motorn bakom landets BNP-tillväxt på nästan sex procent årligen sedan slutet på 90-talet, tack vare en ständigt växande efterfrågan på snabbt och billigt mode. Konsumenterna blir alltmer krävande och många företag släpper kollektioner löpande eller har helt frångått säsongerna, och

modeindustrin erövrar ständigt nya marknader.

Trots den stadigt uppåt-gående kurvan för branschen har industrin inte lyft de bangladeshiska arbetarna och deras familjer ur fattigdom. De lever i samma typ av slumområden som för 30 år sedan, i en vardag präglad av fattigdomsrelaterade problem. Allra värst utsatta i ett fortfarande starkt patriarkalt samhälle är kvinnorna och deras barn. Korruption, svag samhällsstyrning och internationella köparens pris-kapplöpning är några av de största strukturella hindren mot en hållbar utveckling.

RANA PLAZA-KOLLAPOSEN I MAJ 2013 som krävde 1138 liv blev en katastrof med en mängd viktiga följder. Internationella köpare, globala och lokala fackföreningar samt en rad frivilligorganisationer satte ett hårt tryck på industrin att genomföra strukturella förbättringar vad gäller säkerhet och

arbetsmiljö. Två internationella avtal med fokus på säkerhet och fabriksinspektioner undertecknades mellan klädföretag från hela världen och de globala facken IndustriALL och UNI – the Accord för europeiska företag och the Alliance för amerikanska. Vilda strejker och internationellt tryck på den bangladeshiska regeringen tvingade fram en reformerad arbetslagstiftning som bland annat öppnade upp för starkare fackföreningar. Det var också ett viktigt steg mot att Bangladesh i praktiken genomför sina åtaganden utifrån ILO:s kärnkonventioner om de mänskliga rättigheterna i arbetslivet. Efter tuffa förhandlingar höjdes till slut, ett halvår efter Rana Plaza-kollapsen, minimilönen.

Men trots den 77-procentiga höjningen i december 2013 är lönenivåerna i Bangladesh fortfarande lägst bland de stora textlexportländerna. Nya uppgifter visar nu på att

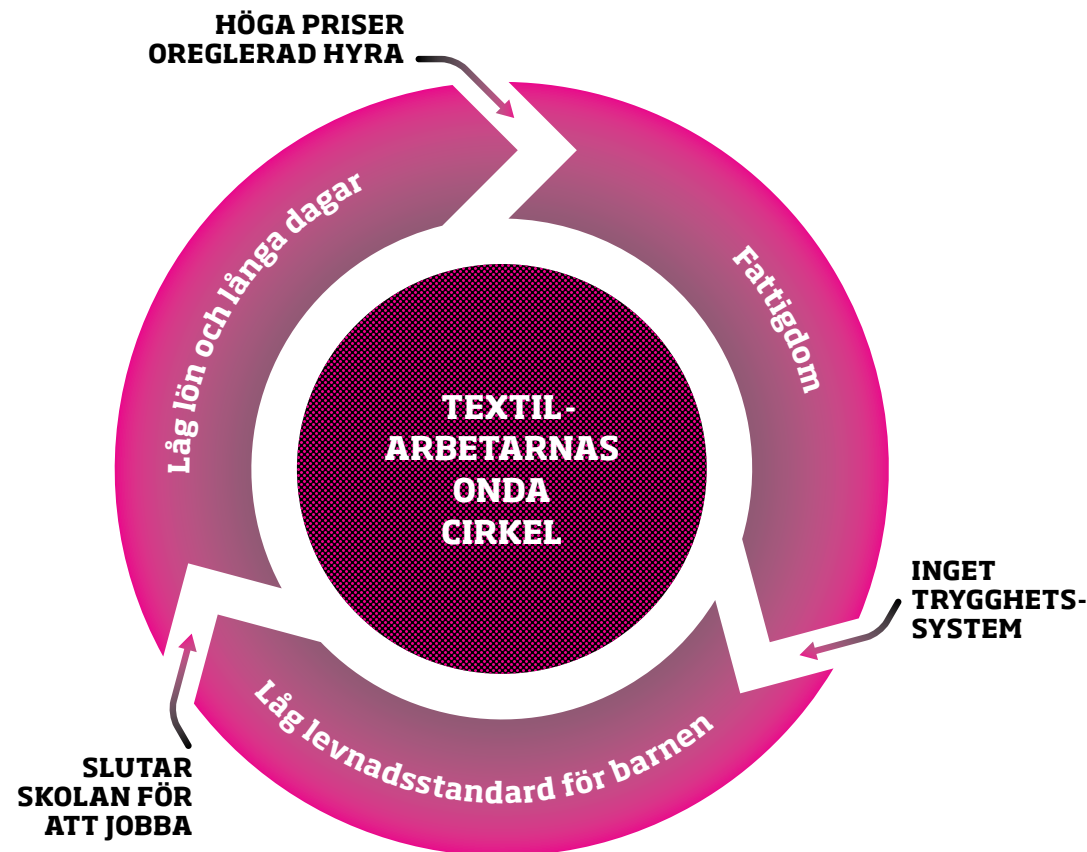


ILLUSTRATION DANIEL FAGERSTROM

lönehöjningarna inte heller kommer arbetarna till del. Grundlönens andel av den totala lönen har minskat samtidigt som hyrorna på den totalt oreglerade bostadsmarknaden i Dhakas slum har gått upp. Effekten är förbluffande – kvadratmeterhyran för ett oventilerat skjul i korrugerad plåt, utan kök och toalett i slummen är nu upp till tre gånger högre än för lägenheter i medelklassområden. Hyran för en textilarbetsfamilj utgör ofta 60–70 procent av minimilönen. Samtidigt har pengarna i plånboken sinat för de flesta arbetare eftersom den nöd-

vändiga övertidsersättningen uteblivit eller minskat drastiskt under 2014. Detta är en följd av ökade lönekostnader för fabriksägarna och hårdare krav från köparna på minskad övertid med bibehållna priser. Fabrikerna har satt upp högre produktionsmål under ordinarie arbetstid och arbetare som Swedwatch talat med vittnar om ökad stress och våld och skäll från chefer.

UTVECKLINGEN I BANGLADESH är paradoxal och ganska dramatisk; de unika säkerhetsavtalen syftar till att stärka industrins konkurrenskraft och göra den socialt mer håll-

bar genom att tillåta facklig organisering och ge arbetarna mer inflytande. Samtidigt har de ökade kraven fått effekter i underleverantörsled. Ett stort antal fabriker har tvingats stänga ner och därmed lämnat fler och fler arbetare utan försörjning. Den fackliga rörelsen är också ung och svag, arbetarna har små möjligheter att organisera sig fritt och göra sina röster hörda. På politisk nivå är tongångarna indignerade och stundtals rasande över vad man tycker liknar destruktions av Bangladeshs viktigaste industri. Ett stort antal parlamentariker äger fabriker och sätter sina

”De sover i röken från spisarna, och dricker orenat vatten. De tar hand om sig själva på dagarna och går sällan i skolan mer än några få timmar om dagen.”

ekonomiska intressen främst. De internationella fackliga representanter som Swedwatch talat med uttrycker stor frustration över hela situationen.

Räkenskapsåret 2014–2015 ser ut att bli en rysare för den bangladeshiska textilindustrin. Under juli och augusti har minskade ordergångar från framför allt den amerikanska marknaden lett till att tillväxten inom industrin närmar sig noll. Flera av de stora internationella köparna avvaktar med sina ordrar och sneglar mot andra marknader.

DETTA ÄR TEXTILINDUSTRINS dilemma. Rättmätiga och nödvändiga krav på bättre löner och radikalt förbättrad säkerhet på arbetsplatserna har gjort produktionen dyrare. Samtidigt råder fortfarande stor osäkerhet kring vem som ska betala priset. Industrins förmåga att möta konsumenternas och köparnas krav på hållbar produktion av billigt och snabbt mode verkar ha nått sin gräns.

Bland de lokala fackföreningarna är man fortfarande i grunden positiv till the

Accord och the Alliance, men oroas av utvecklingen. Den nyreviderade arbetslagstiftningen öppnar upp för större fackligt inflytande, och på ett år har över 200 nya fackföreningar registrerats. Men en fungerande dialog mellan fackföreningar och arbetsgivare tar tid att etablera och många fack kontrolleras antingen direkt eller indirekt av fabriksägarna. Fackliga ledare som Swedwatch har talat med säger nu också att arbetarna struntar i säkerheten om konsekvensen blir att de förlorar sina jobb. ”Vi behöver mat på bordet till våra barn.”

TEXTILARBETANDE FÖRÄLDRAR har en vardag som präglas av umbäranden och utmaningar, men de oroar sig allra mest för sina barns framtid. Ska de lära sig matematik i skolan så att de kan ta sig bort från slummen och få möjlighet till ett bättre liv? Ska de få vara friska? Socioekonomiska faktorer samspelar med kulturella och låser fast arbetarna i Dhakas och Chittagongs slumområden. Det högsta priset betalas av barnen. Föräldrarnas

låga löner, långa arbetsdagar och otrygga anställningar leder, tillsammans med bristen på statliga sociala trygghetssystem och usel tillgång till samhällsservice, till att barnens chanser att bryta fattigdomsspiralen är små. De är sjuka och hungriga. De sover i röken från spisarna, och dricker orenat vatten. De tar hand om sig själva på dagarna och går sällan i skolan mer än några få timmar om dagen de första skolåren. Många börjar arbeta tidigt och utgör snart nästa generations underbetalda och utslitna arbetare.

Men undantag finns, och Swedwatch har träffat en handfull före detta textilarbetare som lyckats ta sig upp från fattigdomen och ut ur slummen. De ägnar sitt liv åt att stärka och stötta textilarbetare genom utbildning och organisering.

DESSA FACKREPRESENTANTER menar att att barnen har ett enormt driv att komma längre i livet. ”De vill bort från slummen. Bli doktorer, läkare och advokater. Eller jobba som vi, med att hjälpa textilarbetare att få ett bättre liv.”



FN:S BARNKONVENTION BESKRIVER BARNENS RÄTTIGHETER. I SPÅREN AV TEXTILINDUSTRIN HOTAS FLERA AV DEM. LÄS MER OM VILKA.

#9

»Ett barn ska inte skiljas från sina föräldrar, utom när det sker för barnets bästa. Barn som inte kan leva med sina föräldrar har rätt att träffa dem regelbundet.«

FN:S BARNKONVENTION
ARTICLE 9

"Jag älskar att få vara med min mamma när hon kommer hem för att fira eid! Då lagar hon mat till mig och jag följer med henne överallt hela tiden. Åh, jag saknar min mamma så mycket när hon är borta. Då blir jag väldigt ledsen."
/ Rabik, 7 år

NÄR KVINNORNA FLYTTAR IN från landsbygden för att ta jobb i textilindustrin ställs de oftast förr eller senare inför ett val – att låta barnen leva tillsammans med dem i slummen, eller lämna kvar dem hos släktingar eller grannar hemma i byn. Att lämna kvar barnen hemma i byarna innebär oftast att de får en något bättre levnads-miljö, men det medför andra problem. Byarna har brist på toaletter och de äldres kunskap om hygien är bristfällig. Barnen vi pratade med mellan 6 och 13 år sade att deras telefonsamtal med mammorna handlade om hälsan, maten och skolan.

Trots att arbetsrelaterad migration från landsbygd till

stad inte är ett nytt fenomen i Bangladesh har migrant-arbetare som grupp inte uppmärksammas eller studerats, och det saknas ett systematiskt förhållningssätt. Effekterna av familjeseperation är dock liknande. De kvarlämnade barnen vi träffat i bangladeshiska byar ger uttryck för nedstämdhet, sorg och skuld. De ser ofta sig själva som en börda, både för sina föräldrar och för de släktingar som tar hand om dem. Därför säger flera av dem också att de accepterar att de ibland blir slagna.

OFTA FÅR DE KVARLÄMNADE barnen klara sig själva då de som tar hand om dem är upptagna med andra sysslor. Det är inte ovanligt att barnen flyttar runt mellan olika släktingar eller grannar, och därmed saknar ett riktigt hem. En flicka beskrev hur hennes mormor och farmor brukar bråka om att ha henne hos sig bara när pengar skulle skickas hem.

Textilarbetarnas barn träffar vanligtvis sina föräldrar en eller två gånger per år, oftast i samband med högtider som eid i slutet på ramadan. Att ringa är dyrt och barnen är mycket väl medvetna om att det kostar pengar att ringa och drar sig därför för att använda telefonen för att prata med sina föräldrar när de känner sig ledsna eller ensamma.

Flera barn vi intervjuat kände ingen anknytning till sina föräldrar och ville därför inte ens prata i telefon med dem. Andra ville inte prata för det kändes för svårt. För att saknaden blev så stark.

ENLIGT ARTIKEL NIO I BARN-konventionen har barn rätt att leva med sina föräldrar. En industri som gjort sig helt beroende av en i stor utsträckning migrerande arbetsstyrka bör därför arbeta målinriktat för att minimera de negativa effekterna av verksamheten för de kvarlämnade barnen.





LILY är 8 år. Hon bor i slumområdet Sat Tola Basti i Dhaka med sin mamma, pappa och två syskon. Lilys storsyster har blivit bortgift så Lily har tagit över ansvar för att ta hand om lillebror efter skolan. Lily har reumatisk feber. När hon mår dåligt hjälper grannarna till att ta hand om hennes bror. "Min mamma använder väldigt hårda ord om jag inte sköter mig. Ibland slår hon mig om jag har bråkat med min lillebror. Då känner jag mig jätteledsen."

#28

»Ett barn har rätt till skolgång och utbildning.«

FN:S BARNKONVENTION
ARTIKEL 28

"Om jag går i skolan, vem ska då ta hand om min lillasyster? Det är klart att jag inte bara kan gå till skolan och lämna henne ensam." / Akhi, 11 år

SKOLGÅNG I BANGLADESH ÄR obligatorisk i åldrarna 6–10 år, till och med femte årskurs. Undervisningen är gratis upp till 18 års ålder. Tack vare medvetna strategiska satsningar på utbildning har andelen barn som går i skolan ökat dramatiskt över senare år. 2013 slutförde 79 procent av flickorna och 75 procent av pojkarna hela grundskolan, och andelen barn som hoppar av skolan har sjunkit från över hälften till under en fjärdedel på mindre än ett decennium enligt officiell statistik. Inte minst har satsningen på flickors skolgång lett till att Bangladesh har nått fullt jämställd skolgång för pojkar och flickor från lågstadium till gymnasium.

Men antalet skoltimmar är få, de två första årskurserna går två timmar på morgonen och årskurs 3–5 går 3,5 tim-

mar på eftermiddagen. Statistiken rymmer stora skillnader beroende på socioekonomiska faktorer. Enligt UNICEF slutför endast drygt hälften av barn som bor i slumområden årskurs 1–5. En fjärdedel av flickorna i slummen är över huvud taget aldrig inskrivna i någon form av skolgång. Trots att skolan är gratis så finns det kostnader som är relaterade till skolgången – mellanmål, papper och pennor, böcker och skoluniformer – kostnader som många textilarbetarfamiljer helt enkelt inte klarar av. Istället tvingas särskilt pojkar avsluta skolgången för att arbeta och hjälpa familjen ekonomiskt.

FLICKOR KOMBINERAR OFTA skolgång med hushållssysslor. Över 40 procent av avhoppen från tidig skolgång förklaras primärt av fattigdomsaspekter. Den näst vanligaste orsaken för avhopp är "avsaknad av motivation", vilket i sin tur beror på dålig undervisningskvalitet, lärarbrist, osäkra

skolvägar och lokaler som saknar ventilation, ljus och toaletter.

I Swedwatchs studie gick alla barn utom ett (som i stället tog hand om sina småsyskon när mamman jobbade) i någon form av skola åtminstone några timmar per dag. Alla barn sade att de gillade att gå i skolan. Flera av barnen gick dock i en annan klass än den de normalt skulle gå i, en elvaårig flicka gick exempelvis i andra klass tillsammans med en majoritet sjuåringar.

VÄLDIGT FÅ BARN I BANGLADESH går i förskola. Fabrikernas förskoleverksamhet är ofta undermålig, och kvinnornas egna arrangemang med släktingar som passar barnen förbereder inte barnen på vad skolgång innebär. Föräldrarna har dessutom vanligtvis själva låg utbildningsnivå, och flera av de textilarbetande kvinnor Swedwatch intervjuade såg hellre att deras barn hoppade av skolan för att hjälpa till med familjeförsörjningen.

#27

Varje barn har rätt till den levnadsstandard som behövs för sin utveckling.

FN:S BARNKONVENTION

ARTIKEL 27

*"Om jag hade en trollstav skulle jag trolle fram ett äpple."
/ Tamanna, 7 år*

41 PROCENT AV BARNEN I Bangladesh lider av kronisk undernäring, och Rädda barnen bedömer att tre av fyra barn inte får den näring de behöver för sin utveckling. Nästan hälften av barnen i Bangladesh har någon form av kognitiva problem, som exempelvis försenad språkutveckling, till följd av olika miljö- och uppväxtfaktorer. Nivåerna av undernäring är dubbelt så höga för barn som tillhör den fattigaste femtedelen, bland annat textilarbetarnas barn, än för de barn som tillhör den rikaste femtedelen.

Nio av tio barn i vår studie får för det mesta tre mål mat om dagen. Men maten är ensidig och otillräcklig, vanligtvis enbart ris, linser eller mosad potatis. Det händer också regelbundet att flera av barnen inte får lunch vid de tillfällen

då pengarna inte räcker till. Endast hälften av barnen äter fisk, kyckling eller ägg varje vecka. Bara tre av barnen i studien äter frukt. Ofta får de själva se till att de får i sig mat när de som passar dem är upptagna med annat, eller när föräldrarna jobbar sent på kvällen. Ensidig och otillräcklig kost är i sig ett stort problem, men tillsammans med bristande anknytning till föräldrarna förvärras situationen ytterligare och utgör en allvarlig risk för att barnens utveckling försenas.

I SLUMMEN SAKNAS TILLGÅNG till rent vatten, och på grund av tidsbrist och köer till de gemensamma köken dricker barnen ofta orenat vatten utan att koka det först. Orenat vatten och den smutsiga miljön medför stora hälsorisker för barnen. Såväl diarré som olika luftvägssjukdomar är mycket vanliga. Nästan hälften av de intervjuade barnen uppgav

att de känner sig febriga för det mesta. Barnen har skärsår och infektioner. Få av föräldrarna har råd att söka läkarhjälp ens när barnen är allvarligt sjuka. Av de barn Swedwatch intervjuat har bara två någon gång tagits till en doktor.

BARNKONVENTIONEN LÄGGER ett tydligt ansvar på staterna för att säkerställa god hälsa och en tillräcklig levnadsstandard för barn. Men artikel 10 i barnrättsprinciperna säger också att "företag bör stärka samhällets och regeringens arbete med att skydda och säkerställa barnens rättigheter". Vidare är det tydligt att textilarbetarnas barns levnadsstandard är låg trots att deras föräldrar jobbar mer än heltid. Produktion som förutsätter låga löner, långa arbetsdagar och många tillfälliga anställningar kan därmed ha en direkt negativ inverkan på arbetarnas barns hälsa och levnadsstandard.



6-åriga **PANNA** bor växelvis hos farmor och mormor i två grannbyar i distriktet Mymensing. Både hennes mamma och pappa jobbar på textilfabriker i Dhaka. Panna leker mest för sig själv och ibland går hon ensam till dammen och badar. Hennes mormor och farmor har en konflikt eftersom båda vill få ersättning för att de tar hand om Panna. "Både mormor och farmor vill att jag bor hos dem när det är dags för mamma att skicka pengar. Jag vet inte vilket som är mitt hem."

#19

»Ett barn har rätt att skyddas mot alla former av våld, mot vanvård, försummelse, misshandel och övergrepp.«

FN:S BARNKONVENTION
ARTIKEL 19

*"Min farmor slår mig när hon tycker att jag har gjort något fel."
/ Panna, 6 år*

FABRIKER I BANGLADESH MÅSTE enligt lag ordna med barnpassning för arbetarnas barn. Få kvinnor använder sig dock av den möjligheten. Brist på personal, osäkra och smutsiga lokaler, dåliga öppettider och kulturellt tryck gör att kvinnorna istället väljer att lämna sina barn antingen i sina hembyar eller hemma i slummen. Antingen passas de små barnen av äldre syskon, mor- eller farmödrar, grannar, eller så får de klara sig själva stora delar av dagarna. Brist på omvårdnad och dålig anknytning gör att dessa barn riskerar att utsättas för försummelse och vanvård. De löper också högre risk att utsättas för olika former av våld och övergrepp.

UNICEF konstaterar i en rapport från 2012 att bristfällig barnomsorg i förskoleåldern har tydliga negativa effekter på barns hälsa. Risken för olyckor ökar dramatiskt när barnen inte ses efter ordentligt. I byar-

na vi besöker i Mymensingh på landsbygden utanför Dhaka ser vi hur barn i treårsåldern leker bredvid dammar och diken utan någon vuxen i närheten. Drunkning är den vanligaste dödsorsaken bland barn i förskoleåldern i Bangladesh. Olyckorna sker under dagtid då barnen leker utan uppsikt medan de som ska ta hand om dem är sysselsatta med arbete, eller när äldre syskon ska passa dem. Risken att drunkna som barn är 50 gånger högre i Bangladesh än i många höginkomstländer.

I SLUMMEN I DHAKA OCH Chittagong leker istället barnen i de trånga gränderna bland sopor och öppna avloppskanaler när föräldrarna jobbar. Ibland är papporna hemma, men oftast jobbar de också inom textilindustrin, eller med olika påhugg som daglönare. Grannar eller äldre syskon håller i bästa fall ett öga på de minsta barnen, men olyckor är vanliga. Gränderna är fulla av hål, plåtskjulen är stekheta och har vassa kanter,

rickshaws och motorcyklar kryssar mellan de lekande barnen. Bristfällig sanitet, överfulla latriner och orent vatten gör att sjukdomar sprids lätt. Delade toaletter och duschutrymmen som saknar dörrar gör risken för övergrepp stor. Särskilt utsatta är unga flickor.

SITUATIONEN FÖR BARNEN I byarna och barnen i slummen skiljer sig åt, men sammantaget bedömer Rädda barnen att över 75 procent av barnen i förskoleåldern i Bangladesh har otillräcklig omsorg. Problemen är störst i slummen där textilarbetarna lever eftersom samhällsservicen är ytterst begränsad. Många av de arbetande mammorna plågas av vetskapen att deras barn inte får bra tillsyn. Det leder till oro, ångest och depression vilket påverkar såväl föräldraskapet som arbetsförmågan. Samtidigt är det tanken på ett bättre liv för barnen som utgör den främsta drivkraften hos många av kvinnorna i textilindustrin.

ASHRAFUL är 6 år. Han bor med sin farmor i en by i distriktet Mymensing. Han har inte börjat skolan ännu men går till moskén för att lära sig arabiska. Ibland slår läraren honom när han inte har lärt sig verserna utantill. Ashrafal säger att han ofta är ledsen men att han vet inte varför. Han saknar sin pappa särskilt mycket och tycker om att prata med honom på telefon.

BARNRÄTTSPRINCIPERNA

Barnrättsprinciperna är ett ramverk för företag att använda i utvärderingen och hanteringen av påverkan på barns rättigheter och välmående. Principerna är framtagna av UNICEF, Rädda barnen samt FN:s Global Compact och lanserades i mars 2012.

BARNRÄTTSPRINCIPERNA HAR sin grund i FN:s barnkonvention, som slår fast barns civila, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, samt i ILO:s konventioner mot barnarbete och minimiålder för arbete. Principerna klargör existerande standarder som företag ska följa, exempelvis Global Compacts tio principer samt FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, men lägger på ett särskilt barnrättsperspektiv och fokuserar på barn som marginaliserad och utsatt grupp. Var och en av de tio principerna presenterar åtgärder som företag bör genomföra för att respektera barns rättigheter, samt åtgärder för

att stärka barns rättigheter i hela sin värdekedja.

Företag bör prioritera barn som en särskild intressentgrupp, eftersom barn ofta tillhör den mest utsatta gruppen där särskilda åtgärder behövs för att rättigheter ska respekteras. Det handlar inte bara om barn i arbete. Företag har också en påverkan på anställdas barn genom personal, leverantörer och affärspartners, och även kunders barn genom marknadsföring och produkter.

Att analysera sin verksamhets påverkan utifrån ett barnrättsperspektiv kräver en konsekvensanalys med barnets bästa i centrum. Till exempel: hur påverkas barn

vars föräldrar lever i fattigdom trots en heltidsanställning? De svenska företagen anställer inte barnens föräldrar men bidrar till förutsättningarna för familjernas livsvillkor genom att pressa priser och leveranstider. Företagen behöver ställa sig frågor som: "vad innebär det för ett barn att leva i fattigdom?" och "hur påverkas ett spädbarn av undermåliga arrangemang för barnpassning på fabriken?".

GENOM ATT ANTA EN POLICY och genomföra kontinuerlig konsekvensanalys säkerställs ett systematiskt arbete för att motverka och hantera risker för företags negativa påverkan på barns rättigheter.

ILLUSTRATION ANDERS BIRGERSSON

BARNRÄTTSPRINCIPERNA (för företag)

- 1 > Ta ansvar för att respektera barnets rättigheter och förbinda sig till att främja mänskliga rättigheter för barn
- 2 > Bidra till att avskaffa barnarbete i hela företagets verksamhet och i samtliga affärsförbindelser
- 3 > Erbjuder anständiga arbetsförhållanden för ung arbetskraft samt föräldrar och vårdnadshavare
- 4 > Se till att barn skyddas och är trygga i hela företagets verksamhet och i alla företags inrättningar
- 5 > Se till att produkter och tjänster är säkra och sträva efter att främja barnets rättigheter genom dem
- 6 > Använda marknadsföring och reklam som respekterar och främjar barnets rättigheter
- 7 > Respektera och främja barnets rättigheter i relation till miljön och till fastigheterna som förvärfvas och används
- 8 > Respektera och främja barnets rättigheter i säkerhetsarrangemang
- 9 > Bidra till att skydda barn som drabbats av olyckor
- 10 > Stödja samhälls- och regeringsinsatser för att skydda och tillgodose barnets rättigheter

BYGGER PÅ: FN:s barnkonvention och ILO:s konventioner 138 och 182 mot barnarbete (för stater) samt FN:s Global Compact och FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter (för stater och företag). För den fullständiga texten om Barnrättsprinciperna, se www.childrenandbusiness.org

”En riskanalys bör ha sin utgångspunkt i orsaker och verkan.”

Tydlig ansvarsfördelning inom högsta ledningen samt säkrad kompetens för frågan är viktiga komponenter i företagets arbete. Respekten för barns rättigheter behöver genomsyra företagskulturen och för att uppnå detta behövs utbildning, kapacitetsbyggnad och översyn av policies, såväl internt som hos affärspartners. Den antagna policyn bör vara godkänd av högsta ledningen och kommuniceras till samtliga relevanta funktioner i företaget. För att ett företags systematiska arbete ska vara effektivt bör externa intressenter konsulteras i processerna.

I SWEDWATCHS STUDIE presenteras två dimensioner, den ena är barn som lever med sina föräldrar i urbana miljöer där säkerhet är en av de främsta riskerna, den andra är barn som lever på landsbygden i en situation där de är separerade från sina föräldrar under längre perioder. Även i detta fall är säkerhet givetvis en risk, men denna rapport belyser även den känslomässiga påverkan som följer av att vara ifrån sina föräldrar, så som sorg och längtan.

En riskanalys bör ha sin utgångspunkt i orsaker och verkan. Företag bör vara medvetna om roten till en viss negativ påverkan eller risk för att kunna motverka eller hantera negativ påverkan.

SÅ HÄR BÖR FÖRETAGEN HANTERA RISKERNA UTIFRÅN ETT BARNRÄTTSPERSPEKTIV

- 1 >** Slå fast roten till bristen på säkerhet, och separationen av barn från deras föräldrar.
- 2 >** Konkretisera vilka typer av risker som är kopplade till bristen på säkerhet, bristen på sanitet, samt separationen från föräldrar. Direkta, indirekta och potentiella risker bör övervägas.
- 3 >** Kontinuerlig uppföljning av kapacitetsbyggande initiativ, interna såväl som externa riktade till anställda, leverantörer eller lokalsamhällen.
- 4 >** Kartlägg existerande metoder för skydd av barns rättigheter.
- 5 >** Kartlägg situationen för barn till föräldrar som arbetar i leverantörsfabrikerna, både de som lever i urban slum och på landsbygden samt som de som nyttjar fabriken barnomsorg.
- 6 >** Stöd samhälls- och regeringsinsatser för att skydda och tillgodose barnets rättigheter.
- 7 >** Lägg särskilt fokus på flickor. De är särskilt utsatta när det bland annat gäller tillgången till kvalitativ utbildning och rekreation. Detta poängteras även i Bangladesh National Children Policy 2011.
- 8 >** Tillhandahåll anonyma klagomålsmekanismer för arbetare att kunna klaga vad gäller deras, såväl som deras barns, situation.
- 9 >** Definiera och klargör, på ett tillgängligt sätt, väsentliga barnrättsbegrepp: lämplig barnomsorg, barnomsorgsfacilitet, barnvänliga utrymmen, barnrättsperspektiv, barnrättslig gottgörelseplan, utsatthet med mera, när de refereras till i företagets policy.
- 10 >** Företaget bör ha samarbeten med barnrättsexperten eller organisationer för att granska och stödja företaget i sitt systematiska arbete med barnrättsprinciperna.



TISHA är 7 år. Hon bor i slumområdet Sat Tola Basti i Dhaka med sin mamma och pappa. Båda jobbar. Hon går på en privat skola som kostar 500 taka (45 kronor) per månad. Hon lämnas av mamma på morgonen och hämtas av pappa som är taxi-chaufför när skoldagen är slut. ”Mamma har alltid fullt upp med hushållsarbetet när hon kommer hem från jobbet vid tio på kvällen så jag hinner aldrig prata med henne.”



11-åriga **ASHIQUR** och hans lillebror sköter sig själva när föräldrarna jobbar. "Vem som tar hand om mig?! När jag kommer hem från skolan är det jag som tar hand om min yngre bror." Ashiqur lagar mat, diskar, städar och badar sin bror när han kommer hem från skolan. Området i slummen i Mirpur där Ashiqur bor är smutsigt och trångt. 20 familjer delar på samma toalett.

Föräldrar som Swedwatch pratat med vittnar om ökad stress. "Produktionsmål ej uppnått" står det på skylten. Den höjda minimilönen gör att fabriker vill undvika dyr övertid. Därför pressas produktions-takten upp, och för att "motivera" personalen används belönande och bestraffande skyltar.



VAD SÄGER DE SVENSKA KÖPARNA?

Levnadslön hamnar i topp när de svenska företagen rankar de viktigaste faktorerna för arbetarnas barn. Men konkreta åtgärder saknas ännu.

MAMMORNA TILL BARNEN som intervjuas i den här rapporten arbetar alla på fabriker som levererar till svenska klädmärken och textilföretag, och samtliga klagar på sina låga löner. Swedwatch har därför frågat tjugo svenska företag hur de arbetar med barns rättigheter i Bangladesh, och på vilket sätt de anser att de har ett ansvar för situationen för textilarbetarnas barn. Alla företag svarade utom två. Swedwatch har inte verifierat svaren och kan alltså inte gå i god för att de stämmer. Vi kommer däremot att följa upp dem.

De flesta svenska klädföretagen har på senare år arbetat med att integrera mänskliga rättigheter i sitt ansvarsarbete.

Dock saknas ett fokus på barns rättigheter, med undantag för förbud mot barnarbete. Enligt internationella ramverk har företag ett ansvar att respektera mänskliga rättigheter i hela värdekedjan och att minimera risker för människorättskränkningar i alla led; både via affärspartners, kunder och leverantörer. Ramverken lägger också stor vikt vid att företagen bör göra kontinuerliga konsekvensanalyser.

TROTS DETTA HAR INGET AV de undersökta klädföretagen ett systematiskt arbete för att identifiera och hantera risker för negativ påverkan på arbetarnas barns rättigheter, även om några har börjat titta på detta. Paradoxalt

nog bekräftar ändå samtliga företag i undersökningen att det finns en koppling mellan deras verksamhet och situationen för textilarbetarnas barn. Samtliga företag anser också att de delvis har ansvar för att förbättra dessa barns situation. Svaren identifierar därmed ett gap mellan teori och praxis och ett behov att utveckla metoder för att stärka barns rättigheter i företagens värdekedjor.

Swedwatch bad också företagen ranka vilka enskilda faktorer som skulle ha störst positiv inverkan på textilarbetarnas barn. I topp hamnar levnadslön, på andra plats subventionerade skolor och förskolor och tredje viktigaste faktor är kortare arbetsdagar.

Så rankar företagen viktiga faktorer för barn. Resultat från samtliga företag.

- 1 Levnadslön
- 2 Subventionerade skolor och förskolor
- 3 Kortare arbetsdagar
- 4 Familjeanpassade trygghetssystem
- 5 Sjukvårdsförsäkringar som omfattar fabriksarbetarnas familjer
- 6 Barnomsorg i anslutning till arbetarnas hem
- 7 Billiga arbetarbostäder
- 8 Kvinnors deltagande i fackföreningar
- 9 Samverkansprojekt (kring exempelvis barnomsorg och bostäder)
- 10 Flexibel arbetstid

Faktor med möjlig positiv inverkan på textilarbetares barn 1 = viktigast, 10 = minst viktigt	C. Jahn	Coop	Ellos	Gekås	Gina Tricot	H&M	ICA		IKEA	Intersport	KappAhl	Kwintet	Lindex	MQ	New Wave Group	RNB	Sandryds	Stadium	Åhléns
Levnadslön	4	1	1	1	2	1	3		2	1	2	1	1	1	2	2	4	1	1
Kortare arbetsdagar	7	2	2	2	1	2	1		6	4	3	10	5	7	4	10	6	8	8
Flexibel arbetstid	10	7	7	10	10	10	6		5	5	9	2	2	8	10	9	10	6	7
Barnomsorg i anslutning till arbetarnas hem	2	8	8	3	5	8	5		7	10	5	3	9	4	8	6	9	7	3
Billiga arbetarbostäder	3	5	9	4	7	4	7		9	8	4	9	8	2	6	8	8	5	9
Samverkansprojekt (kring barnomsorg, bostäder, social dialog på fabrikerna m.m.)	8	6	6	9	3	9	4		10	3	10	5	4	9	9	7	5	9	10
Subventionerade skolor och förskolor	1	4	3	5	6	5	2		1	9	1	4	3	3	3	1	2	2	2
Familjeanpassade trygghetssystem	6	10	4	8	8	6	8		4	7	8	7	6	6	1	5	1	3	4
Sjukvårdsförsäkringar som omfattar fabriksarbetarnas familjer	5	3	5	6	9	7	9		3	6	6	8	7	5	5	3	3	4	5
Kvinnors deltagande i fackföreningar	9	9	10	7	4	3	10		8	2	7	6	10	10	7	4	7	10	6
Ingår i leveranstörs-kontroller i Bangladesh																			
Leverantören har barnpassning i lämpligt utrymme tillgängligt för alla anställdas barn under 6 år under alla arbetstimmar.	X				X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Personalen som arbetar med barnpassning har lämplig utbildning (kunskap om barns rättigheter & utveckling).	X				X				X						X			X	
Hur beläggningen på barnpassningen ser ut och anledningar till att barnomsorgen är överfull eller underutnyttjad.	X				X	X					X	X	X	X	X		X	X	
Fabriksledningen och regelansvarig befattningshavare har adekvat kunskap om barns behov och rättigheter.	X					X												X	
Fabriksledningen uppmuntrar och stöttar kvinnors deltagande i fackföreningar eller arbetarkommittéer.	X	X	X	X	X	X			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Om arbetstiderna på fabrikerna utgör någon risk för textilarbetares barn.	X		X		X	X				X		X							

Tabellerna redovisar svar på frågor som Swedwatch ställt till 20 svenska företag som köper kläder eller textilier från Bangladesh. Två företag – Base of trade och Hemtex ville inte svara på Swedwatchs frågor.

	Har under- tecknat avtalet "The Accord"	Ser ni en koppling mellan ert företag och arbetarnas barns väl- mående?	Anser ni att ni har ett ansvar att förbättra situationen för textilarbetarnas barn?		Mäter ni hur er verksamhet påverkar barns rättigheter?	Har ni undersökt vad som utgör en levnadslön i Bangladesh?	Har ni en policy som förespråkar levnadslön?
C. Jahn	Nej	Ja	Ja. Bangladeshs ekonomi är beroende av textilindustrin vilket innebär att köparna kan påverka situationen för textilarbetarnas barn.		Nej	Ja	Nej
Coop	*N/A	Ja	Ja		Nej	Nej	Ja
Ellos	Nej	Ja	Ja		Nej	Nej	Ja, ett arbete pågår kring nya riktlinjer där levnadslön ingår.
Gekås	Nej	Ja	Ja		Ja, men endast avseende barnarbete.	Ja	Ja
Gina Tricot	Ja	Ja	Ja. Dialogen med våra leverantörer sätter numera barnen i fokus i en vidare bemärkelse. Det kan röra sådant som utbildning av barnskötare, subventionerad mat och att stödja skolor.		Nej	Ja	Ja
H&M	Ja	Ja	Ja, och vi tar ett ansvar t ex genom att aktivt driva frågan om rättvis levnadslön.		Nej, men vi kartlägger var vi kan påverka barns rättigheter och vidtar åtgärder.	Ja, i enlighet med vår strategi för rättvisa levnadslöner.	Ja, vi har en bred strategi för att uppnå rättvisa levnadslöner (Fair Living Wage) och vår uppförandekod genomgår en uppdatering.
ICA	Ja	Ja	Ja, men det är en komplex fråga. Ansvaret vilar på många olika aktörer.		Ja, men kontrollerna omfattar inte arbetares barn.	Nej	Nej. Under 2014 har vi påbörjat ett projekt som tar upp levnadslöner.
IKEA	*N/A	Ja	Ja, barns (och familjers) välmående påverkas av deras föräldrars arbetssituation.		Ja, situationen för barn ingår i våra undersökningar.	Ja	Ja. Vi arbetar nu fram en definition av levnadslön och har besökt familjer i Bangladesh för att lära mer om deras livsvillkor.
Intersport	Ja	Ja	Både staten och köparna har i viss utsträckning en skyldighet att arbeta för en bättre situation för arbetarna och deras familjer. Föräldrars arbetsvillkor påverkar indirekt deras barn.		Nej, arbetarnas barn utanför arbetsplatserna ingår ännu inte i våra kontroller.	Nej	Ja. Enligt BSCI:s uppförandekod.
KappAhl	Ja	Ja	Ja, föräldrars arbetsvillkor har en påverkan på deras barn.		Nej	Nej	Ja
Kwintet	Nej	Ja	Ja. Företag har ett moraliskt ansvar att förbättra läget för arbetarnas barn. Vi tror att våra kontroller och satsningar på bättre arbetsvillkor har direkt effekt på barnens situation.		Nej	Ja	Ja
Lindex	Ja	Ja	Ja		Ja, men endast avseende barnarbete.	Ja	Ja. Enligt BSCI:s uppförandekod.
MQ	Nej	Ja	Ja. Vårt ansvar är att identifiera risker hos leverantörer och samarbeta med dem, så att de implementerar vår uppförandekod. Så kan vi indirekt påverka situationen för arbetarnas barn.		Nej	Ja	Ja. Enligt BSCI:s uppförandekod.
New Wave Group	Ja	Ja	Ja. Företag kan och bör bidra till en förbättrad situation för textilarbetare och därmed indirekt även deras barn. Dock är det regeringens skyldigheten att värna om sitt lands medborgare.		Ja, i vissa fall.	Nej	Ja. Vi kräver att affärspartners betalar avtalsenlig minimilön eller löner utifrån vad arbetsmarknadens parter förhandlat fram.
RNB	Ja	Ja	Inte enbart företagets ansvar - staten, leverantörer och föräldrar delar ansvaret. Men som köpare ska vi göra etiska affärer och ta ansvar för förhållandena i våra leverantörsled.		Nej	Ja	Ja
Sandryds	Ja	Ja	Som företag bör vi tillsammans med våra leverantörer ta ansvar för att förbättra arbetsvillkoren. Men det är en komplex fråga som påverkas av den politiska situationen i Bangladesh.		Nej	Nej	Ja. Enligt BSCI:s uppförandekod.
Stadium	Ja	Ja	Ja och nej. Vi kontrollerar att fabrikerna där vi lägger våra order följer lagar, ramverk och hållbarhetskrav. Men det är staten som måste garantera fungerande sociala trygghetssystem.		Nej, vi gör inga direkta kontroller av arbetarnas barns rättigheter.	Vi följer lönedebatten noggrant.	Ja, vår uppförandekod garanterar lagstadgad minimilön. Lönen ska vara tillräcklig för att möta arbetarens grundläggande behov.
Åhléns	Ja	Ja	Företagen har ett indirekt ansvar som innebär att de ska garantera goda arbetsvillkor och löner som gör det möjligt för familjer att ge sina barn en rimlig levnadsstandard.		Ja, men endast avseende barnarbete.	Nej	Ja. Enligt BSCI:s uppförandekod.

* I september 2014 omfattar avtalet enbart företag med klädproduktion.

BSCI (Business Social Compliance Initiative) är ett företagsdrivet initiativ med främsta syfte att förbättra arbetares villkor. BSCI:s nya uppförandekod innehåller en hänvisning till löner som går att leva på.



SHOHAG är 6 år. Han bor i ett plåtskjul i ett stort slumområde i Dhaka med sin mamma. Hans pappa bor någon annanstans, en granne hjälper till att ta hand om honom när mamman arbetar på klädfabriken. "Jag skulle vilja ha en glass och gå på zoo med mina föräldrar men det har jag aldrig sagt till mamma. Eftersom hon inte har råd skulle hon bara bli ledsen."

VÄGEN UT UR FATTIGDOMEN

Ansvar för barnens situation är delat. Såväl strukturella hinder som låga löner låser fast arbetarna i fattigdom. Hittills har breda initiativ för att hitta lösningar saknats.

MILJONER BARN ÄR TÄTT LÄNKADE TILL internationella företags produktion i textilfabriker. De 44 barn som ingår i researchen till den här rapporten har föräldrar som syr kläder på leverantörsfabriker till internationella, och framför allt svenska klädföretag. Arbetarnas barn är mer eller mindre bortglömda i företagens CSR-strategier. Ändå svarade samtliga svenska företag i vår enkät att de ser en koppling mellan sin verksamhet och textilarbetarnas barns välmående. Alla intervjuade företag menar också att de åtminstone delar ett ansvar för barnens situation. Samtidigt kan vi konstatera att inget av företagen på ett systematiskt sätt inkluderar arbetarnas barn och familjer i sitt ansvarsarbete. Några få har börjat snudda vid frågan, men det finns ett stort behov av att utveckla metoder inom området – och kartlägga arbetarnas hela livssituation. Det går inte att separera arbetsrättsfrågor från andra rättighetsfrågor som rätten till hälsa, bostad, social trygghet och vatten i ett land som Bangladesh. Dessa utmaningar hänger samman.

NÄR SWEDWATCH BAD FÖRETAGEN ATT ranka vilka enskilda faktorer de bedömer skulle ha störst positiv inverkan på textilarbetarnas barns situation hamnade levnadslön i topp. Företagen identifierar

också ett ansvar som går bredare än deras nuvarande arbete. Men frågan om levnadslön är komplex. I efterdyningarna av Rana Plaza-kollapsen i april 2013 har de osäkra fabrikerna och låga lönerna hamnat i internationellt strålkastarljus. Såväl internationellt tryck från konsumenter och köpare som från bangladeshiska arbetare och fackföreningar resulterade i en reformerad arbetslagstiftning och en 77-procentig höjning av minimilönen. Arbetarna krävde motsvarande 100 dollar i månaden. Det blev 68. De flesta bedömare är eniga om det fortfarande är en nivå långt under en levnadslön. Men bristen på nationell jämförande lönestatistik och vederhäftiga beräkningsmetoder gör det omöjligt att entydigt beräkna hur långt under levnadslönenivån de nya minimilönerna ligger.

DET VI DÄREMOT VET ÄR ATT DEN 77-procentiga löneökningen inte innebär 77 procent mer pengar i plånboken. Det beror på flera faktorer. Arbetsgivarna skär i bonusar och övertidsersättning samt flyttar ner arbetare till lägre lönegrader för att slippa betala mer. De som har ett intresse i arbetarnas köpkraft gör vad de kan för att få del i en eventuell ökning – livsmedelsbutiker, transportföretag och

”Mycket tyder på att textilindustrin i Bangladesh ett år efter Rana Plaza befinner sig i ett vägskalet.”

hyresvärdar – alla höjer priserna. Samvarierande faktorer som inflation, korruption och en totalt oreglerad inofficiell hyresmarknad i slummen ger oss slutsatsen att lönen inte är hela lösningen på arbetarnas problem. Trots minimilöneökningen kommer nu istället allt fler rapporter om föräldrar som inte anser sig ha råd att ha kvar sina barn hemma, utan i stället skickar hem dem till byarna.

ANSVARET FÖR ATT UPPRÄTHÅLLA barnens rättigheter ligger på den bangladeshiska staten, ansvaret hos företagen är att analysera situationen och arbeta för att minimera negativa effekter för barnen inom sina värdekedjor. Produktion till låga löner med långa arbetsdagar är en del som påverkar barnen, och som gör det svårt för föräldrarna att organisera sig. Tid och ork saknas.

De hundratals fackföreningar som bildats tack vare lagreformen utmanas av en repressiv regim och arbetsgivare som motarbetar organisering. Det finns en djup misstro mot fackföreningar i Bangladesh och korruptionen genomsyrar alla sektorer i samhället. Facken står inte fria. Här krävs en stor insats från både företag och globala fack att stötta och utbilda, motivera och pressa alla sidor så att arbetarna i Bangladesh slutligen kan förhandla fram sina egna villkor. Fram till dess kollektivavtal blir verklighet bör minimilönen höjas årligen och snabbare närma sig levnadslön.

Problemen i textilindustrin behöver

lösningar som grundas i en gedigen analys av arbetarnas och deras barns situation och behov. Det finns leverantörsföretag i Bangladesh som arbetar rättighetsbaserat med arbetarnas välfärd: de inrättar subventionerade butiker på fabriksområdet, arbetarbostäder, daghem och skolor. Initiativ som är lokalsamhällsbaserade får alltför liten uppmärksamhet och skulle kunna involvera köparföretag i mycket högre grad. Breda initiativ och strategier att stärka barnens rättigheter – och därmed respektera mänskliga rättigheter i enlighet med FN:s vägledande principer – lyser med sin frånvaro.

Svenska och internationella företag måste ta sig an frågan om mänskliga rättigheter i allmänhet och barns rättigheter i synnerhet på ett övergripande och långsiktigt plan.

MYCKET TYDER PÅ ATT TEXTILINDUSTRIN i Bangladesh ett år efter Rana Plaza befinner sig i ett vägskalet. Om de internationella köparna i ökande grad lämnar landet vore det förödande för de textilarbetarfamiljer som idag lever på marginalen. Exportintäkterna från den hittills så lönsamma industrin behövs också som skatteunderlag för nödvändiga sociala reformer. Samtidigt måste konsumenter världen över visa företagen att de är beredda att bära sin del av kostnaderna både för säkra arbetsplatser och för löner som går att leva på för textilarbetarna, och deras barn.



FÖRFATTARE: Swedwatch och Parul Sharma / The Academy for Humans Rights in Business (sid 20-22) **ANSVARIG UTGIVARE:** Viveka Risberg
GRAFISK FORM: Anders Birgersson och Åse Bengtsson Helin
FOTO: Swedwatch, Dhaka april 2014 **TRYCK:** Norra Skåne Offset, september 2014

Rapporten har publicerats med ekonomiskt stöd från SIDA, som dock ej medverkat vid utformningen och ej heller tar ställning till innehållet. Rapporten ges ut i samarbete med LO-TCO Biståndsnämnd som har bidragit finansiellt och som även står bakom allt innehåll.

Rapporten bygger på

intervjuer med och observationer av 44 barn i åldrarna 2-13 år vars föräldrar jobbar på fabriker som levererar kläder eller textilier till den svenska och internationella marknaden. Intervjuerna genomfördes i mars 2014 av Swedwtachs lokala partners AWAJ Foundation och Human Development Research Center. Intervjuer har också genomförts med 12 föräldrar som arbetar med att sy kläder för den svenska marknaden. Förutom dessa intervjuer har Swedwatch besökt Bangladesh i april 2014 för kompletterande observationer samt intervjuer med representanter för fackföreningar, lokala tillverkare, frivilligorganisationer, skolor och andra experter.

www.swedwatch.org

För fullständig information om metod och komplett källförteckning.

